

การศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

**A Study of Instructional Leadership of School Administers under Office of
Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2**

ธัญนันท์ ชาวसान,

นิคม นาคอ้าย และ สมหมาย อ้าดอนกลอย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thanyanun Chaosan,

Nikom NakAi and Sommai Amdonkloy

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kaemyuimaewmeaw@gmail.com

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 184 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 125 โรงเรียน โดยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน ทำการสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 125 คน และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 125 คน รวมเป็น 250 คน

ผลการค้นคว้าอิสระพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a Positive School Climate) อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) อยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณารายการกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน

Abstracts

The research was aimed to investigate the instructional leadership of school administrators under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2. The participants in this research were 184 schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2. The 125 samples were randomly selected by using the stratified sampling technique. The questionnaire was employed to collect the data of the instructional leadership rating scales.

The findings of the study showed that (1) there was a high contribution of the instructional leadership towards school administrators under the Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 2. The top three aspect of average ranking was as follows: defining mission was ranked in the highest, promoting a positive school climate was slightly above the moderate level, and managing the instructional program was the least respectively, (2) there was also a significant mean difference when considering each mission as follows: school targeting was the highest, the development and enhancing academic standards was in the moderate level, and the supervision and evaluation of teaching was the least respectively.

Keywords : Instructional Leadership

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะ ในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : คำนำ) คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 38) ตามแผนการจัดการศึกษาผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญในขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติของโรงเรียนให้มีความคาดหวังสูงต่อผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทาง

วิชาการและพบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ส่งผ่านวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ พันธกิจและส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ไปยังสมรรถนะของครูผู้สอนเพื่อลงสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนสูงขึ้นได้ ถือว่าผู้บริหารหน่วยงานมีความสำคัญอย่างมากในการมอบหมาย กำหนดความรับผิดชอบงานให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปฏิบัติที่ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน กำกับ เร่งรัด ติดตาม และการมีส่วนร่วมและการสื่อสารระหว่างองค์กร ในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ โดยการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักและความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เป็นหน่วยงานของรัฐอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ผลการดำเนินการทดสอบเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนที่ผ่านมานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประเมินโดยกลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ดำเนินการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2561 คุณภาพนักเรียนโดยดูจากคะแนนเฉลี่ยร้อยละแต่ละวิชายังไม่ผ่านขั้นต่ำร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2,กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, 2561 : 7) ซึ่งสาเหตุของปัญหาคุณภาพนักเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวมีสาเหตุจากหลายประการ สาเหตุหนึ่งคือการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบ (Accountability) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในฐานะผู้นำสูงสุดขององค์กรที่เป็นองค์กรด้านการปฏิบัติการเรียนการสอน

ผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญในขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาต่าง ๆ ดังคำกล่าวของ O' Leary (2000 : 1 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557 : 8) กล่าวว่า ผู้นำหมายถึงหัวหน้ากลุ่ม ทีมหรือองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นบุคคลที่มีบารมีและสามารถตัดสินใจได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถกระตุ้นบุคคลอื่นให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ แนวคิดทฤษฎีเรื่องภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน “Instructional Leadership” ได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมท่ามกลางหมื่นนักการศึกษาในฐานะเป็นผู้สร้างผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งจะเริ่มเห็นได้จากงานวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนมีมากขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 และต้นปี ค.ศ. 1980 ดังที่สอดคล้องกับงานวิจัยนั้น “ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน” เป็นหนึ่งในเงื่อนไขของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติของโรงเรียนมีความคาดหวังสูงต่อผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและพบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน (วีรพงษ์ ไชยหงส์, 2558 : ออนไลน์) จากการวิจัยของ Mcilvan (1986 อ้างถึงใน ดุจฤทัย โพนนอก, 2559 : 57) ศึกษาเกี่ยวกับการ

พัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้การฝึกอบรมประจำการเพื่อเป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้เครื่องมือของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1985) ที่เรียกว่า The instruction rating scale survey วัดความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทำให้ผู้บริหารสามารถนิเทศงานวิชาการได้ และมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

จากปัญหาและความสำคัญของความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ผู้ศึกษาในฐานะนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา จึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหาร ตามบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเอง และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 184 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 125 โรงเรียน โดยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) ทำการสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ และกำหนดสัดส่วนแล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 125 คน และและครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 125 คน รวมเป็น 250 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการประมวลผลแนวคิด และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ(Check-List) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 ตามแนวคิดฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy) มีข้อความจำนวน 53 ข้อ

ทั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.943

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อทำหนังสือส่งแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

2. นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ของผู้วิจัย ได้เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว และแบบสอบถามส่วนหนึ่งผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาและติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษาด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายองค์ประกอบ รายการกิจ และโดยภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนตามแนวคิดของ
ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy)

3 องค์ประกอบ ภารกิจ 11 ด้าน ดังนี้

1.การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) ประกอบด้วย
ภารกิจ 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

2. การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the
Instructional Program) ประกอบด้วยภารกิจ 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน

2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร

2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a
Positive School Climate) ประกอบด้วยภารกิจ 6 ด้าน คือ

3.1 ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน

3.2 ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน

3.3 ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

3.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

3.5 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ

3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาแสดงดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการโรงเรียน	125	100
ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ	125	100
รวม	250	100

จากตาราง 1 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 250 คน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำและลำดับที่ของภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission)	4.58	0.24	มากที่สุด	1
1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน	4.74	0.24	มากที่สุด	1
1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	4.43	0.33	มาก	4
2. การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program)	4.39	0.32	มาก	3
2.1 การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน	4.36	0.41	มาก	11
2.2 การประสานงาน ด้านการใช้หลักสูตร	4.41	0.34	มาก	7
2.3 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.39	0.36	มาก	8
3.การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a Positive School Climate)	4.42	0.29	มาก	2
3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน	4.38	0.36	มาก	10
3.2 การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน	4.39	0.39	มาก	9
3.3 การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู	4.43	0.42	มาก	6
3.4 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.43	0.38	มาก	5

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
3.5 การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.47	0.36	มาก	2
3.6 การจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้	4.44	0.36	มาก	3
รวม	4.44	0.26	มาก	

จากตารางพบว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a Positive School Climate) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) และเมื่อพิจารณารายภารกิจพบว่า ภารกิจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ภารกิจกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาคือ ภารกิจการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) โดยภารกิจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ($\bar{X} = 4.36$) ปรากฏผลดังรูปภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a Positive School Climate) อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายภารกิจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก พบว่า แต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ดังนี้ การกำหนดนิยามพันธกิจ (Defining Mission) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 การสนับสนุนบรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก (Promoting a Positive School Climate) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และการบริหารโปรแกรมการเรียน

การสอน (Managing the Instructional Program) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 อาจเนื่องมาจากข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้ระบุให้ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีมาตรฐานความรู้การบริหารสถานศึกษาโดยกำหนดให้ผู้บริหารมีสมรรถนะดังนี้ 1) สามารถกำหนดนโยบาย แผน กลยุทธ์ และนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) เลือกใช้ทฤษฎี หลักการ และกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทมหภาคและสามารถบริหารงานวิชาการ 3) บริหารแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานความรู้ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โดยกำหนดให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาหลักสูตรและบริหารการจัดการเรียนการสอนในแนวทางใหม่ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของบรรพต ฐะเจนทร์ (2557 : 255) ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายภารกิจพบว่า ภารกิจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ภารกิจการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจนโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยให้ทีมงานมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งจะต้องรวมถึงความรับผิดชอบของคณะครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดเป้าหมายในด้านการปฏิบัติงาน จะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะที่ง่ายต่อครูในการที่จะนำไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียนการวางแผนงานทางวิชาการในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐวุฒิ จันทรโสภณ (2558 : 100) ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ภารกิจการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการเป็นภารกิจที่สำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถือเป็นบทบาทและภาระหน้าที่หลักของผู้บริหารได้ มีการกำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ตลอดจนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559 : 68) ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่าด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากโดยภารกิจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารจะทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตรและการสอนผลงานของผู้บริหาร จะต้องมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การ

ปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนในห้องเรียนให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ควบคุมการสอนในห้องเรียนโดยการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการการให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผลโดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เป็นรูปธรรมและให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการบริหารโปรแกรมการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) จึงควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำในองค์ประกอบด้านดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ และเข้าใจนโยบายของผู้บริหารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนดูแลส่งเสริมและสนับสนุนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้จากผลการวิจัย

1.2 ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน จึงควรมีการพัฒนาข้อดังกล่าว โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อติดตาม ปรับปรุง แก้ไข ให้คำแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนทราบปัญหาและความต้องการของครูและนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปัจจัยด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอนที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารในสังกัดอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ดุจฤทัย โปยนอก. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐวุฒิ จันทรโสภ. (2558). *การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญลักษณ์ ฝาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรพต ฐีเจนทร์. (2557). *ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วีรพงษ์ ไชยหงส์. (2558). *ทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/538526>.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 -2579*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต2, สำนักงาน. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2562*. กลุ่มงานนโยบายและแผน.